

૩	બાલગંગાધર ટિલકના સ્વરાજ અને રાષ્ટ્રવાદ સંબંધી વિચારો વિગતે વર્ણવો.	૧૪
અથવા		
૩	પંડિત જવાહરલાલ નહેરુના લોકશાહી-સમાજવાદ અને બિનજોડાણ અંગેના વિચારોનું વિવેચન કરો.	૧૪
૪	માનવેન્દ્રનાથ રોયના 'નૂતન માનવવાદ' ઉપર સંક્ષિપ્ત નિબંધ લખો.	૧૪
અથવા		
૪	ડૉ. રામમનોહર લોહિયાના રાજકીય વિચારો વર્ણવો.	૧૪
૫	ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)	૧૪
	(અ) દયાનંદ સરસ્વતીના મુખ્ય રાજકીય વિચારો	
	(બ) મહર્ષિ અરવિંદનું રાજકીય ચિંતન	
	(ક) વિનોબા ભાવેનો ગ્રામસ્વરાજનો ખ્યાલ	
	(ડ) ગાંધીજીના સર્વોદયવાદી વિચારો	
	(ઈ) જયપ્રકાશ નારાયણનો સંપૂર્ણ ક્રાંતિ અંગેનો ખ્યાલ.	

EWGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
(2) Question No. 1 is compulsory.
(3) All questions have equal marks.

1	Answer the following questions in short :	14
	(i) What is the significance of 'Mahabharat' as a source of ancient Indian Political thought?	
	(ii) Why is Swami Vivekanand considered to be the famous nationalist?	
	(iii) Why does Gopalkrishna Gokhale consider British rule a blessing?	
	(iv) Which were the suggestions of Gandhiji regarding decrease of the influence and the power of the state?	
	(v) Why is Sardar Vallabhbbhai Patel called the 'Bismarc of India'?	
	(vi) Which various factors are mentioned in political thought of Acharya Narendradev?	
	(vii) Why is Dr. Ambedkar called the Architect (Artisan) of Indian Constitution?	

2 Describe the development of Ancient Indian Political thought. 14

OR

2 Evaluate the political ideas of Chankya (Kautilya) 14

3 Describe in detail about the political ideas of Bal Gangadhar Tilak on Swaraj and Nationalism. 14

OR

3 Criticise the ideas of Pandit Jawaharlal Nehru on Democratic-Socialism and Non-allignment. 14

4 Write a brief essay on 'New Humanism' of Manvendranath Roy. 14

OR

4 Describe the political ideas of Dr. Ram Manohar Lohia. 14

5 Write short notes : (any two) 14

(a) Main political ideas of Dayanand Saraswati

(b) Political thought of Maharshi Aurobindo

(c) Vinoba Bhave's concept of Gram-Swaraj

(d) Gandhiji's views on Sarvodaya

(e) Jay Prakash Narayan's conception on Total Revolution.